

зобов'язано у разі її прийняття. Це означає, що зі змісту оферти акцептант повинен зробити висновок про те, що для укладення договору достатньо вираження ним волі, яка співпадає з офертою.

Зазначені ознаки оферти дають можливість відмежувати її від звичайних переговорів, які вчиняються усно або письмово і переслідують мету уточнити наміри контрагента або викликати на те, щоб він виступив із зустрічною пропозицією. (Див.: Бєрвєно С. М. Проблеми договірної права України //Дис. ...доктора юрид.наук. – Київ, 2006. – С.207-209)

Пропозицію укласти договір можна змінити або взагалі відкликати (скасувати), але не пізніше, як до моменту або в момент її отримання адресатом. У цьому разі, раніше зроблена оферта втрачає свою значимість і не зв'язує оферента. Оферта, яку одержав адресат, не може бути відкликана протягом строку для її акцепту, якщо інше не передбачено в самій оферті або не випливає із суті пропозиції чи з обставинки, в якій вона зроблена.

Оферта може бути зроблена із зазначенням або без зазначення строку для відповіді. Якщо пропозицію укласти договір зроблено із зазначенням строку для відповіді, то договір вважається укладеним за умови, що особа, яка зробила пропозицію, одержала від другої сторони відповідь про прийняття пропозиції протягом цього строку (ст. 643 ЦК України).

У пропозиції укласти договір, яка адресується другій стороні, строк для відповіді може не зазначатись. У цьому разі укладення договору залежить від того, в якій формі зроблено пропозицію – усній чи письмовій. Коли оферта зроблена усно, без зазначення строку для відповіді, договір вважається укладеним, якщо друга сторона негайно заявила оферентові про прийняття нею пропозиції. Якщо ж таку пропозицію зроблено в письмовій формі, договір вважається укладеним, коли відповідь про прийняття пропозиції отримано протягом нормально-необхідного для цього часу.

Відповідно до ст. 646 ЦК України відповідь про згоду укласти договір на інших, ніж було запропоновано, умовах визнається відмовою від пропозиції і водночас є новою пропозицією. Сторони в цьому разі міняються місцями: акцептант стає оферентом, а оферент – акцептантом, бо на нову пропозицію потрібна згода колишнього оферента.

Кривенко Ю. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Під правовим статусом у науці прийнято розуміти юридично закріплене положення особи в суспільстві. Аналіз правового статусу особи дозволяє отримати уявлення про значення і роль, яку особа відіграє у суспільстві, про ті можливості, якими вона може реально скористатися для реалізації своїх інтересів. Крім того, категорія правового статусу відо-

бражає характер взаємин між особою та іншими індивідами, між особою і державою. Правовий статус є юридичним виразом соціального (фактичного) статусу особи.

Загальновизнаною є класифікація правового статусу на три види:

- загальний для всіх правовий статус громадянина;
- спеціальний (родовий) статус певних груп громадян (пенсіонерів, військовослужбовців, студентів тощо);
- індивідуальний (приватний) статус конкретних осіб. (Матузов Н. И. Правовая система и личность. Саратов, Изд-во Саратовского Ун-та, 1987, С.53.)

Правовий статус дитини є одним з різновидів спеціального (родового) статусу. Об'єднуючи в собі набір специфічних ознак, він характеризує правове становище – неповнолітніх (дітей). Для опису спеціального правового статусу деякі вчені використовують категорію «правовий модус».

У науці висловлена точка зору, згідно з якою специфіка спеціального правового статусу виражається, крім іншого, в тому, що він включає в себе особливий елемент – «спеціальну правоздатність». На наш погляд, дане твердження не повною мірою відповідає дійсності.

Поняття дитини сформульовано в ст.1 Конвенції ООН про права дитини: «Для цілей цієї Конвенції дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше» (Конвенція о правах ребёнка 1989г (принята резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН 44/25 от 20 ноября 1989г.)// Справочная правовая система ГАРАНТ). Законодавство також дає поняття дитини – у ст. 6 Сімейного кодексу: «дитиною визнається особа, яка не досягла віку вісімнадцяти років (повноліття)» та «неповнолітньою є особа у віці від 14 до 18 років (повноліття)». (Сімейний кодекс України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135)

Що стосується терміну «діти», то він вживається у двох значеннях: 1) для позначення неповнолітніх; при цьому термін «діти» вживається або самотійно, або в поєднанні зі словом «неповнолітні» («у разі, якщо відсутня домовленість між подружжям з питань, проживання дітей, а також у разі, якщо встановлено, що даний правочин порушує інтереси дітей чи одного з подружжя, суд зобов'язаний: визначити, з ким з батьків будуть проживати неповнолітні діти після розлучення .. »). 2) для позначення повнолітніх; при цьому використовується словосполучення «повнолітні діти» («Працездатні повнолітні син і дочка зобов'язані утримувати своїх непрацездатних потребують допомоги батьків і піклуватися про них»). (Ильина О. Ю. Интересы ребенка в семейном праве Российской Федерации. – М.: Городец, 2006. – 192 стр.; Сімейний кодекс України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 21-22, ст.135)

Очевидно, що в першому варіанті термін «діти» тотожний термінам «дитина» і «неповнолітній». Відповідно, ми будемо вживати всі три термі-

ни в одному і тому ж значенні. Викладене дозволяє сформулювати ознаку, яка властива спеціальному правовому статусу дитини – наявність вікових меж (до 18 років).

Поряд з цим, специфіка правового статусу дітей (неповнолітніх) по відношенню до правового статусу повнолітніх обумовлена декількома взаємопов'язаними обставинами:

- неповнолітня особа є або передбачається соціально незрілою особистістю; – неповнолітня особа не розуміє значення своїх дій ;

- неповнолітня особа не може керувати своїми вчинками .(Попов С. Н. Правовая эмоциональность. Введение в юриспруденцию. – АГАУ, 2004)

Преамбула до Конвенції ООН про права дитини передбачає, що «.. дитина, внаслідок її фізичної і розумової незрілості, потребує спеціального захисту і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження».(Конвенция о правах ребёнка 1989г (принята резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН 44/25 от 20 ноября 1989г.)// Справочная правовая система ГАРАНТ.) Таким чином, друга ознака правового статусу дитини означає: діти є (або передбачаються) фізично і розумово незрілими суб'єктами. Зазначені ознаки спеціального правового статусу дитини мають подвійну природу. З одного боку, відображаючи фактичний стан справ у суспільстві, показуючи соціальну роль і місце дітей в соціумі, вони мають соціальний характер. З іншого боку, закріплені у праві, вони мають характер юридичний.

Третя ознака правового статусу дитини впливає з перших двох. Однак, на відміну від них, вона має суто юридичну характер. Враховуючи викладені вище міркування і маючи на увазі загальноправові принципи гуманності, справедливості та розумності, доречно зробити висновок про те, що законодавцю слід створювати певний пільговий правовий режим щодо неповнолітніх. На наш погляд, пільговий правовий режим щодо неповнолітніх повинен характеризуватися такими основними рисами:

1. На неповнолітніх не можна покладати занадто багато юридичних обов'язків, однак вони повинні бути забезпечені комплексом суб'єктивних прав.

2. Притягнення неповнолітніх до юридичної відповідальності повинно мати особливу, «пом'якшену» процедуру.

3. У великій кількості правовідносин діти не можуть виступати в якості безпосередніх їх учасників; їх інтереси в цих випадках забезпечуються їх законними представниками.

Отже, перерахувавши основні ознаки, які визначають спеціальний правовий статус дитини в Україні, сформулюємо його визначення: дитина – людська істота, яка не досягла 18-річного віку, що є (або передбачається) фізично і розумово незрілим суб'єктом правовідносин, для якого створюється пільговий режим правового регулювання.